

plemiču. Marcel odide z odpravo v Saharo, kjer pade. Mati Guibert in Pavla z močno voljo prenašata to boleost. Alice pa šele sedaj zasluti moč odpovedi, a je je življenja strah, da bi si upala uveljaviti svojo voljo in to, kar ji v notranjosti govori. Mati Guibert pa kot krščanska Nioba prenaša junaško tudi zadnjo žrtev, ko se loči od svoje zadnje opore, hčerke Pavle, ki srečno poročena odide v Tonkiu, kjer sta že dolgo njena brata.

V to zgodbo, ki jo pisatelj v prvem delu pripoveduje nekam zadržano in jo šele v drugem delu požene včasih do brezobzirnih ostrin, pa je vnesel še mnogo oseb vseh plasti in vseh mišljenj. Tako ta zgodba ni le podoba boja dveh družin, ampak dveh plasti, ki se borita za premoč, in dveh etičnih nazorov: uživanja in žrtve. Ob strani je nanizal glavne duhovne obraze vse Francije, rekel bi skoraj še širšega prostora, če ne bi bilo vedno tako močno poudarjeno s slavnim izročilom zvezano francosko domoljubje. Tone Čokan.

Knjige Goriške Matice za leto 1940.

1. **Koledar za prestopno leto 1940.** Izdala: Unione Editoriale Goriziana. 80 strani.

Leposlovni sestavki v prozi so prevedeni iz raznih slovstev. Zastopani so: Zoščenko, Verga, Panzini, Čapek, Hugo, Campanile. Večino je prevedel Andrej Budala, ki je napisal tudi članke o Šenoi, Čapku, Panziniju. Pesmi so prispevali † Fr. Žgur, Pastuškin, Šinkovec in G. Strniša. — Umrlega pesnika Žgurja se toplo spominja Francè Bevk, petdesetletnika Budala pa A. Debeljak. Ostalo vsebino tvorijo zabavni spisi in zanimivosti iz narave ter življenja. Zanimale bodo tudi številne ilustracije, ves koledar pa gotovo presega v splošnem podobno letošnjo žetev na naši strani.

2. **Damir Feigel: Supervitalin.** Povest. Unione Editoriale Goriziana. Gorizia 1939. 159 strani.

To je petnajsta knjiga humorista Feigla, lanskega šestdesetletnika, ki mu je Andrej Budala za uvod napisal 16 strani o njegovem življenju in delu; ob koncu knjige pa je priobčil še bibliografski seznam vseh njegovih knjižnih izdaj. Naj bodo sodbe o Feiglovi umetnosti kakršne koli, priznati moramo, da je vršil v zadnjih dvajsetih letih pomembno poslanstvo s svojimi trinajstimi knjigami, izdanimi v Gorici in Trstu. Saj je za take čase in kraje prav humor blažilno čtivo in vabljiva snov, ki vabi bralce k redkim dostopnim slovenskim knjigam. In Feigel je med svojim občinstvom gotovo našel dovolj hvaležnih bralcev, ki jim je skoraj vsako leto poklonil novo knjigo.

Kakor že v nekaterih dosedanjih knjigah, je tudi v pričujoči povesti segel pisatelj po snovi iz znanstvenega svetá, ki je gibalo vsega dejanja in v katerem edinem morejo nastati taki humoristični položaji, kakršnih je Feigel nakopičil v povesti v supervitalinu. Tudi tu gre za izum sredstva, ki naj oživilja mrtve. Tako oživi izumitelj samomorilca, ob katerega novem življenju se vrsté razni stanovi v svoji vnemi, vodeči jih v smešnost. Kar moti sicer gladek potek zgodbe, je ponavljanje zgodbe o samomorilcu proti koncu. V splošnem je to preprosto branje, ki meji včasih na plehkost in kjer zaman iščeš globine. Zabavnemu namenu pa bo delce vsekakor ustrezalo. Dasi je tiskarskih napak malo, pa hudo motijo na dveh mestih napačno všite strani.

3. Andrej Budal: Osemnajst velikih. Unione Editoriale Goriziana. Gorizia 1939. 151 strani.

Poleg Lahove in Pirjevčeve knjige je to že tretji podoben poskus, podati v poljudni obliki podobo naših pomembnih ljudi. Budalovo delo obsega le slovstvene delavce in razen Župančiča le umrle: Trubar, Vodnik, Prešeren, Trdina, Levstik, Erjavec, Jenko, Stritar, Mencinger, Jurčič, Gregorčič, Tavčar, Kersnik, Aškerc, Kette, Cankar in Murn so mu največji predstavniki naše besedne umetnosti iz preteklosti. Čeprav se mu je izbor nudil po ustaljenih merilih in sodbah, ki jih ima naša zgodovina o teh možeh, pogrešamo z neko upravičenostjo v njem n. pr. Frana Detela.

Budalovo delo je za okolje, v katerem bo našlo bralce, nad vse pomembno. Saj pogrešamo celó pri nas podobne poljudno in dobro pisane, pa dovolj razširjene knjige. Budalovi eseji bodo ljudem, ki nimajo sicer prilike slišati in brati o naših velikih možeh, v jasni in prikupni obliki povedali dovolj. Ne le, da so vsi podatki natančni, po najnovejših dognanjih, odlikuje jih živahni, nazorni in ljudski slog leposlovca Budala, s katerim daje posameznim podobam primerne okvirje, uspehe, vplive in okolje teh mož pa približuje na sugestiven način, ki vzbuja táko ljubezen in navdušenje, s kakršnim je pisal Budal sam. Marsikak nov in dober migljaj je v teh, nekam s Stritarjevo fineso in lahkoto pisanih profilih, kar vse dokazuje, da zajema avtor ne le iz polnega znanja, marveč tudi iz lastnega razmišljanja. Gotovo si bo kdo žélel kako formulacijo in stilizacijo drugačno, a to ne moti uspele celote. Dela, ki je okrašeno s portreti izbrancev, moremo biti le veseli.

4. Jakob Trnovec: Žarki in življenje. Unione Editoriale Goriziana. Gorizia 1939. 104 strani.

Poljudna poglavja iz naravoslovja. Zanimiva, le ponovna fraza o »temnem srednjem veku« je v teh dneh bridek anahronizem.

5. Francè Bevk: Pesterna, povestica. — Toliko beremo v naznanilu koledarja na str. 79., toda knjiga doslej še ni prišla v javnost.

6. Dvajset let. 1919—1939. Seznam in cenik knjig Goriške Matice. 24 str.

Dr. A. Budal je napisal nekaj uvoda s pregledom dosedanjih uspehov Goriške Matice. V seznamu vidimo, da je prvo leto izšel le koledar; naslednje leto sta izšli dve knjigi, 1928 že sedem, kar se je do 1935 skrčilo na tri. Sledi seznam izdaj knjižne zbirke »Luč«, ki je izdala trinajst serij in seznam »Biblioteke za pouk in zabavo« v 23 zvezkih. Knjižnica vsebuje tudi portrete glavnih pisateljev Matičnih knjig. Ni treba izgubljeni besed ob tem pregledu, ki sam dovolj zgovorno kriči — o razmerah, o usodi slovenske knjige in o ljudeh, ki jo tam vzdržujejo. Knjižica je dragocen dokument slovenske kulture za danes in jutri.

Francè Bevk, Huda ura, in **Karel Čapek, Hordubal,** prevedel Fr. Bevk — sta neobvezni knjigi za doplačilo. Prav tako je bila razposlana Fr. Bevka knjiga »Stražni ognji«, »ki je bila lani izšla malce pozno in je niso dobili vsi naročniki« (Koledar 79). Obe izvorni Bevkovi knjigi sta ponatis izdaj Družbe sv. Mohorja v Celju in sta bili v tem listu že ocenjeni.

Delo Goriške Matice zasluži vse priznanje. Želimo ji, da bi bilo uspešno in v bodoče še bogatejše.

V. Novak.